

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ที่มาและความสำคัญของปัญหางานวิจัย

“งานอัยการ” ในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรฐานสากล คือ การดำเนินการให้ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายได้รับโทษ ซึ่งมีงานที่จะต้องทำอยู่ 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ดำเนินการเกี่ยวกับการสอบสวน การกระทำผิด ตอนที่ 2 เป็นโจทก์ฟ้องผู้กระทำผิดให้ศาลพิจารณาลงโทษ และตอนที่ 3 ดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำพิพากษา

เมื่อแรกตั้งกรมอัยการขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2436 นั้น ปรากฏตามกฎหมายเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ลงวันที่ 1 เมษายน ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) ว่าพนักงานอัยการ “เป็นที่ปรึกษาของกระทรวง หรือกรมต่างๆ เป็นผู้รักษาผลประโยชน์ของราชาธิปไตย...เป็นทนายแผ่นดิน ทั้งในด้านคดีแพ่งและคดีอาญา เป็นเจ้าหน้าที่สืบสวนและไต่สวนหาพยานหลักฐานในคดีที่มีโทษหลวง เป็นเจ้าหน้าที่ปราบปรามจับกุมผู้ร้าย เป็นเจ้าหน้าที่ตรวจตราการให้เป็นไปตามคำพิพากษา และเป็นเจ้าหน้าที่ทำสถิติคดีอาญา” จะเห็นได้ว่าพนักงานอัยการไทยมีหน้าที่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกอย่างที่จะดำเนินการให้ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายได้รับโทษ ตามมาตรฐานสากล

ต่อมา ได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2478 กำหนดให้พนักงานอัยการมีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลเท่านั้น ส่วน การสอบสวนเป็นอำนาจของ “พนักงานสอบสวน” ซึ่งในเขตกรุงเทพมหานครได้แก่ตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป ส่วนในจังหวัดอื่น ได้แก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป เว้นแต่ความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทย ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย อัยการสูงสุดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ลดทอนอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการลงเป็นเพียง โจทก์ฟ้องผู้กระทำผิด การทำหน้าที่ของพนักงานอัยการจึงไม่ครบถ้วนที่จะดำเนินการให้ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายได้รับโทษ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ “งานอัยการ” ตามมาตรฐานสากล และทำให้พนักงานอัยการขาดประสิทธิภาพในการสอบสวนนับแต่นั้นมา

อย่างไรก็ตาม ต่อมาได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ.อ.) เพื่อให้พนักงานอัยการเข้าไปร่วมสอบสวนในคดีบางประเภท เช่น พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อ. (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2542 กำหนดให้ในคดีบางประเภทที่ผู้เสียหาย หรือพยาน หรือผู้ต้องหา เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี

ให้พนักงานอัยการต้อง เข้าร่วมถามปากคำเด็กด้วย และตาม พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อ. (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2542 ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมชั้นสูตรพยานและร่วมทำสำนวนสอบสวน ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ นอกจากนั้น ตาม พ.ร.บ. การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กำหนดให้ในคดีบางประเภทต้องมีพนักงานอัยการสอบสวนร่วม หรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้คำแนะนำและตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน ดังนั้นพนักงานอัยการจึงได้กลับมาทำหน้าที่ในการสอบสวน (คดีบางประเภท) อีกครั้งหนึ่ง

แม้จะเป็นงานใหม่ แต่งานสอบสวนของพนักงานอัยการ เป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นงานต้นธารของกระบวนการยุติธรรม พนักงานอัยการต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดความถูกต้องชอบธรรมและคุ้มครองทุกฝ่าย อันเป็นไปตามหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ซึ่งเป็นหลักใหญ่ของกระบวนการยุติธรรม นอกจากนั้น พนักงานอัยการจะต้องคำนึงเสมอว่ามีหน้าที่อำนวยความยุติธรรมในคดีอาญา กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้กำกับดูแลและสร้างจุดสมดุลระหว่างหลัก Crime Control Model (เน้นผลสำเร็จของการปราบปรามอาชญากรรมอย่างเด็ดขาด) กับหลัก Due Process of Law (การปราบปรามอาชญากรรมภายใต้การเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน) ดังนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่จะยึดถือเพียงตัวบทกฎหมายตามตัวหนังสือ(Rule by Law) ไม่พอ ต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองด้วย อันเป็นการบังคับใช้กฎหมายตามหลักหลักนิติธรรม (The Rule of Law)

อย่างไรก็ตาม การที่กฎหมายโอนงานสอบสวนให้หน่วยงานอื่นนับแต่ปี พ.ศ. 2478 แล้วกลับมอบหมายให้สำนักงานอัยการสูงสุดรับผิดชอบงานสอบสวนใหม่ ทำให้สำนักงานอัยการสูงสุดประสบปัญหาหลายประการ คือ ขาดองค์ความรู้ทางด้านการสอบสวน แม้อาจจะมีกฎหมายใหม่ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวน แต่ มีพนักงานอัยการเพียงจำนวนน้อยที่เข้าไป

เกี่ยวข้อง จึงทำให้ ผู้ปฏิบัติงานยังขาดความมั่นใจ เพราะขาดบรรทัดฐาน ขาดคู่มือและแนวทางที่ดีในการปฏิบัติ ขาดข้อมูลและสารสนเทศ และ ขาดผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ตรงที่มีอยู่ในองค์กร นอกจากนี้ การที่พนักงานอัยการยังไม่ใส่ใจภาพหลักในงานสอบสวน แต่เป็นเพียงผู้เข้าไปร่วมสอบสวน ทำให้พนักงานอัยการยังไม่มีความภูมิใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ ขณะเดียวกันสำนักงานอัยการสูงสุดก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการพัฒนางานสอบสวน ยังไม่มีการนำเทคโนโลยีและเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของพนักงานอัยการในการสอบสวน ดังนั้น งานสอบสวนของพนักงานอัยการจึงยังมีปัญหาอยู่มาก

ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่สำนักงานอัยการสูงสุด จะต้องเร่งพัฒนางานสอบสวนอย่างเป็นระบบเพื่อแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน และจากสภาพปัญหาที่กล่าวข้างต้น มีลักษณะสำคัญ คือ “คน” เป็น “มือใหม่” จึงขาดความชำนาญ ขาด “ข้อมูลและสารสนเทศ” ขาด “เทคโนโลยีและเครื่องมือที่เหมาะสม” ดังนั้น งานสำคัญที่จำเป็นเร่งด่วน (Critical Tasks) จึงต้องพัฒนาให้ “คน” เป็นคนทำงานที่มีความรู้ (Knowledge Worker) โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เข้ามาช่วย

โดยเหตุที่ระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management System -KMS) เป็นระบบที่ถูกออกแบบมาเพื่อช่วย Knowledge Worker ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยระบบ KMS จะรวบรวมประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญทั้งวิธีการทำงาน กฎเกณฑ์การทำงาน วิธีการใช้เอกสารสำคัญประกอบการทำงาน (Repository) แหล่งความรู้ (Portal) ที่ต้องใช้อ้างอิงในการทำงาน ทั้งจาก Intranet และ Internet ทำเนียบบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญ (Contacts) และสารสนเทศที่ใช้ในการทำงาน (Working Information) อีกทั้งยังใช้เทคโนโลยีการประสานงาน (Collaborative Technology) ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จนเกิดชุมชนนักปฏิบัติ หรือ Community of Practice (CoPs) ของคนที่ทำงานในเรื่องเดียวกัน หรือมีความสนใจในประเด็นปัญหาเดียวกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้น ระบบ KMS จึงเป็นระบบที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาดังที่กล่าวข้างต้นของพนักงานอัยการในการปฏิบัติงานสอบสวน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก “งานสอบสวน” นั้น กว้างขวางมาก และมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันในแต่ละประเภทคดี จึงควรคัดเลือกงานสำคัญ (Critical Task) ขึ้นมาดำเนินการก่อน โดยที่ “คดีพิเศษ” เป็นคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน และมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสังคม ความมั่นคงของ

ประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ ดังนั้น จึงสมควรหยิบยก “งานสอบสวนคดีพิเศษ” ขึ้นมาเป็นองค์ความรู้ (Knowledge) ที่จะสร้างระบบการจัดการความรู้ แต่กระนั้นก็ตาม กฎหมายกำหนดประเภท “คดีพิเศษ” แยกย่อยออกไปอีกหลายประเภท ซึ่งมี “คดีเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร” รวมอยู่ด้วย แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดของ “คดีพิเศษเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร” ก็ยังแบ่งย่อยออกไปอีกหลาย ลักษณะความผิด แต่จากผลการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง¹ ได้ข้อสรุปตรงกันว่ากระบวนการยุติธรรมของไทยยังขาดประสิทธิภาพ และมีปัญหาด้านต่างๆ อยู่ในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีในความคิดฐาน “ปิ่นหุ่น” ดังนั้น การสร้างองค์ความรู้ (Knowledge) เรื่อง การสอบสวนคดีพิเศษในความคิดฐานปิ่นหุ่นในตลาดหลักทรัพย์ จึงเป็นงานจำเป็นเร่งด่วน (Critical Task) ของสำนักงานอัยการสูงสุด

เพื่อความชัดเจนในการหาแนวทางในการแก้ปัญหา และการพิจารณาทฤษฎีและงานวิจัยที่จะนำมาปรับใช้สำหรับการแก้ปัญหาต่อไป ในขั้นนี้ จึงได้สรุปประเด็นปัญหาของพนักงานอัยการในการปฏิบัติงานสอบสวนคดีพิเศษในความคิดฐานปิ่นหุ่นในตลาดหลักทรัพย์ ดังนี้

(1) กฎหมายโอนงานสอบสวนให้หน่วยงานอื่นนับแต่ปี พ.ศ. 2478 แล้วกลับมอบหมายให้สำนักงานอัยการสูงสุดรับผิดชอบงานสอบสวนใหม่ โดยเริ่มจากการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ.อ.) ในปี พ.ศ. 2542 เพื่อให้พนักงานอัยการเข้าไปร่วมสอบสวนในคดีบางประเภท และเกิดความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเมื่อมี พ.ร.บ. การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กำหนดให้พนักงานอัยการเข้าสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในคดีบางประเภท ซึ่งมีคดีการเงินการธนาคารรวมอยู่ด้วย และ “ความคิดฐานปิ่นหุ่นในตลาดหลักทรัพย์” เป็นฐานความผิดอยู่ในกลุ่มคดีดังกล่าวที่พนักงานอัยการต้องเข้าร่วมสอบสวนด้วย ดังนั้น งานสอบสวนด้านนี้จึงยังป็นงานใหม่ที่จะต้องสร้างองค์ความรู้ขึ้น

¹ เช่นการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน การป้องกันปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดในตลาดเงินและตลาดทุน” จัดโดยกรมสอบสวนคดีพิเศษ ร่วมกับสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2553; การสัมมนา เรื่อง “10 ปี การดำเนินคดีตลาดเงิน ตลาดทุนไทย : ประสิทธิภาพสำเร็จหรือล้มเหลวเพียงใด?” จัดขึ้นเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน และ 12 ธันวาคม 2545 จัดร่วมกันระหว่างสำนักงานอัยการสูงสุด ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และธนาคารแห่งประเทศไทย

(2) สภาพตามธรรมชาติของการกระทำความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ มีองค์ประกอบที่ยุ่ยากซับซ้อน มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ผู้กระทำผิดเป็นผู้มีความรู้ มีฐานะ มีเทคโนโลยี การสอบสวนและดำเนินคดีในความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และระบบของตลาดทุนและตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งเทคนิคการสอบสวนพิเศษ ดังนั้น การสอบสวน ความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ จึงเป็นงานที่ยาก

(3) พนักงานอัยการที่มีความรู้เรื่องตลาดเงิน ตลาดทุนมีน้อย เพราะเรียนจบมาทางด้านกฎหมาย จึงยากที่จะเข้าใจเทคนิคการปั่นหุ้นเพราะเป็นเรื่องเฉพาะทางธุรกิจ การเงิน การคลัง ประกอบกับยังขาดคู่มือและแนวทางในการสอบสวนความผิดฐานปั่นหุ้น ขาดข้อมูลและสารสนเทศ และ ขาดผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ตรงที่มีอยู่ในองค์กร ดังนั้น การสอบสวนเรื่องนี้จึงมีปัญหา

(4) พนักงานอัยการต้องโยกย้ายตำแหน่ง หรือปรับเปลี่ยนชั้นตามสายงาน หรือเกษียณอายุ จึงเกิดการเปลี่ยนถ่ายบุคลากรตลอดเวลา ขาดความต่อเนื่อง ผู้มีประสบการณ์ย้ายออกพร้อมนำความรู้ไปด้วย ผู้ที่เข้ามาใหม่ไม่เคยผ่านงานด้านนี้มาก่อน ต้องเสียเวลาศึกษาและอาจเกิดความผิดพลาดได้

(5) ยังไม่มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และไม่ได้จัดการข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้พนักงานอัยการต้องค้นคว้าหาความรู้เอง และลองผิดลองถูกไปในแต่ละสถานการณ์

ทั้งนี้ มีกรอบแนวทางในการแก้ปัญหา ดังนี้

- การศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหา (หัวข้อศึกษา IS : ระบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีพิเศษด้านการเงินการธนาคาร (ในความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์)

- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ (Organization) : สำนักงานคดีพิเศษ โดยมีหน่วยงานย่อย(Sub- Organization) คือ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 1 และสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 4

- ผู้บริหาร (Manager) คือ อธิบดีอัยการฝ่ายคดีพิเศษ และรองอธิบดีอัยการฝ่ายคดีพิเศษ (ที่รับผิดชอบงานสอบสวนคดีพิเศษ)

4

- ผู้บริหาร โครงการ (Project Manager) คือ อัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 1 และ
- ผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ (Knowledge Worker) คือ พนักงานอัยการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 1 และสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 4
- องค์ความรู้ (Knowledge) งานสอบสวนคดีพิเศษด้านการเงินการธนาคาร (ความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์)
- ปัญหา (Problems) การสอบสวนคดีพิเศษเป็นงานใหม่ของพนักงานอัยการ เป็นงานที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ต้องใช้ความรู้และเทคนิคพิเศษหลายด้าน แต่พนักงานอัยการยังขาดประสบการณ์ และขาดข้อมูล สารสนเทศ องค์ความรู้ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
- บทสรุปในการแก้ปัญหา (Solution) การนำระบบการจัดการความรู้ (KMS) มาใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีพิเศษด้านการเงินการธนาคาร(ความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์)
- ผลผลิต (Productivity) คือ ระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management System -KMS) ในการสอบสวนคดีพิเศษด้านการเงินการธนาคารในความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ที่สามารถช่วยให้งานสอบสวนคดีพิเศษด้านนี้ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Purpose of the study)

- (1) เพื่อสร้างระบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีพิเศษด้านการเงินการธนาคาร (ความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์)
- (2) เพื่อนำระบบการจัดการความรู้ตาม (1) ไปใช้ในการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการที่เกี่ยวข้อง

1.3. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาเชิงทฤษฎีและ/หรือเชิงประยุกต์ (Education/ application/ advantages)

(1) ช่วยลดเวลาในการเรียนรู้ทำงาน แก้ไขปัญหาหรือตัดสินใจในการสอบสวนคดีฯ ความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ โดยเป็นแหล่งรวบรวมความรู้และประสบการณ์ ทำให้ชุมชนนักปฏิบัติสะดวกในการทำงาน ใช้เวลาและทรัพยากรในการปฏิบัติงานลดลง มีประสบการณ์ และทราบว่าจำเป็นต้องใช้สารสนเทศอะไรประกอบการทำงานให้เกิดประสิทธิผล

(2) ช่วยในการพัฒนาต่อยอดทักษะในการแก้ปัญหาในการในการสอบสวนคดีพิเศษ (คดีปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์) โดยการรวบรวมประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งวิธีการทำงาน กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ กฎเกณฑ์การทำงาน วิธีการใช้เอกสารสำคัญประกอบการทำงาน (Repository) แหล่งความรู้ (Portal) ที่ต้องใช้อ้างอิงในการทำงาน ทั้งที่มีอยู่บนอินเทอร์เน็ต ภายในองค์กร หรือบนอินเทอร์เน็ตภายนอกองค์กร รายชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญ (Contacts) รวมทั้งสารสนเทศที่ต้องใช้ในการทำงาน (Working Information) ที่มีประโยชน์ในการเรียนรู้ทำงาน แก้ไขปัญหาและตัดสินใจ

(3) เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาศักยภาพของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีพิเศษด้านอื่นๆ ต่อไป

(4) เมื่อ “งานสอบสวน” ของอัยการเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ก็อาจจะผลักดันให้องค์กรอัยการมีอำนาจสอบสวนอย่างกว้างขวางเหมือนดังในตอนแรกตั้งองค์กร (พ.ศ. 2436) และจะทำให้ “งานอัยการ” คือ “การดำเนินการให้ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายได้รับโทษ” ครอบคลุมทุกชั้นตอนสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

1.4. แผนดำเนินการ ขอบเขต และวิธีวิจัย (Research designs, scope and methods)

1.4.1 แผนดำเนินการ

การวิจัยจะดำเนินการตามมาตรฐาน ISO 12207 ซึ่งมีงานที่จะต้องทำ 15 งาน (Tasks) โดย แบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ

(1) กลุ่มการสร้างระบบการจัดการความรู้ ซึ่งจะรวบรวมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีพิเศษด้านการเงินการธนาคาร (ความผิดฐานปั่น

หุนในตลาดหลักทรัพย์) ทั้งที่เป็น Explicit Knowledge เช่น กฎหมายและระเบียบหรือข้อบังคับ คู่มือการปฏิบัติงาน และ Tacit Knowledge เช่น ความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยการรวบรวมความรู้ดังกล่าวใช้วิธีการวิศวกรรมความรู้ (Knowledge Engineering) ซึ่งมีวิธีการจับความรู้ (Knowledge Capture) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้ตามแบบของเครื่องมือมาตรฐาน CommonKADS ซึ่งจัดระบบความรู้ที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้งานตามโครงสร้าง Task, Inference, Domain, Ontology, Knowledge Base และนำองค์ความรู้เข้าสู่ระบบการจัดการความรู้ (KMS) ตามลิ้นชักความรู้ (Taxonomy) โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุน

(2) **กลุ่มการนำระบบการจัดการความรู้ที่สร้างนั้นไปใช้ในองค์กร** โดยมีหลักคิดว่า ทำอย่างไรให้คนในองค์กรยอมรับ เข้าใจ เข้าใช้ มีส่วนร่วม และช่วยพัฒนาต่อของระบบการจัดการความรู้ ที่สร้างขึ้น ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจองค์กร ซึ่งวิธีการที่จะให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว จะต้องจัดทำแผนกิจกรรม 3 ปีการนำระบบการจัดการความรู้ (KMS) ไปใช้ในการปฏิบัติงานของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 1 และ 4 สำนักงานคดีพิเศษ โดยจะสาธิตการใช้ระบบ KMS ที่สร้างขึ้น แล้วให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องประเมินผลว่ามีความเหมาะสม และนำไปใช้ปฏิบัติงานได้จริงหรือไม่ หรือควรต้องปรับปรุงอย่างไร

นอกจากนั้นจะประเมินผลแผนการดำเนินงานของการค้นคว้าวิจัยตามระบบการประกันคุณภาพมาตรฐาน ISO 15504 ซึ่งมีกรอบในการวัดผล (Measurement Framework) ว่าได้ดำเนินการตามลำดับ PDCA (Plan, Do, Check, Act) หรือไม่

1.4.2 ขอบเขตการวิจัย

1.4.2.1 หัวข้อความรู้

ศึกษาค้นคว้าเพื่อสร้างระบบการจัดการความรู้ (KMS) เพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีพิเศษด้านการเงินการธนาคาร โดยศึกษาเฉพาะ “การสอบสวนความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์”

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการกิจ “การสอบสวนความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์” ต้องใช้ความรู้พื้นฐานของ “การสอบสวนคดีอาญา” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และ “การสอบสวนคดีพิเศษ” ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.

2547 ในการศึกษาจึงต้องวางพื้นฐานของการสอบสวนคดีอาญา และการสอบสวนคดีพิเศษ เสียก่อน แล้วจึงศึกษาในเรื่องการสอบสวนความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์

1.4.2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการสอบสวนคดีพิเศษ คือ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม แต่เนื่องจาก พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กำหนดให้พนักงานอัยการต้องเข้าไปสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ดังนั้น สำนักงานอัยการสูงสุดจึงได้ตั้งสำนักงานคดีพิเศษ ขึ้นมารองรับภารกิจในการสอบสวนคดีพิเศษ โดยในสำนักงานคดีพิเศษ ประกอบด้วยสำนักงานย่อย 5 สำนักงาน คือ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 1 ถึง 5 แต่สำนักงานที่รับผิดชอบการสอบสวนคดีพิเศษ คือ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 1 และ 4

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยนี้ คือ สำนักงานคดีพิเศษ และสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 1 และ 4

1.4.2.3 บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการสอบสวนคดีพิเศษ คือ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ² สังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ แต่เนื่องจากกฎหมายที่กล่าวข้างต้น กำหนดให้พนักงานอัยการต้องเข้าร่วมสอบสวน บุคลากรของสำนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยนี้ ได้แก่

ผู้บริหาร คือ อธิบดีอัยการฝ่ายคดีพิเศษ รองอธิบดีอัยการฝ่ายคดีพิเศษ (ที่รับผิดชอบงานสอบสวนคดีพิเศษ) อัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 1 และ 3

ผู้เชี่ยวชาญ คือ พนักงานอัยการที่มีความรู้และประสบการณ์ในการสอบสวนคดีพิเศษด้านการเงินการธนาคาร โดยเฉพาะ “การสอบสวนความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์” ซึ่งผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องให้การยอมรับ

²

ตาม พ.ร.บ. การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 3 นิยามว่า

“พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ” หมายความว่า อธิบดี รองอธิบดี และผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีอำนาจและหน้าที่สืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ผู้ปฏิบัติงานใช้ความรู้ (Knowledge Worker) และผู้ใช้งานระบบ (User) คือ พนักงานอัยการ นิติกร และเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีพิเศษด้านการเงิน การธนาคารในความผิดฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์

1.4.2.4 ภารกิจ/งาน

ภารกิจหรืองานตามการศึกษาวิจัยนี้ คือ “การร่วมสอบสวนหรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตามบทบัญญัติในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติ การสอบสวน คดีพิเศษ พ.ศ. 2547 เฉพาะการสอบสวนคดีพิเศษด้านการเงินการธนาคารในความผิด ฐานปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์”